

Υπόθεση C-661/23 [Jeszek] ⁱ

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

9 Νοεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie (Πολωνία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

9 Νοεμβρίου 2023

Ποινική διαδικασία κατά:

R.S.

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Ποινική διαδικασία ενώπιον δευτεροβάθμιου δικαστηρίου κατά του ταγματάρχη R.S. ο οποίος αθώθηκε πρωτοδίκως για την τέλεση της αξιόποινης πράξης του άρθρου 343, παράγραφος 1, του [πολωνικού] Ποινικού Κώδικα (στο εξής: ΠΚ) σε συνδυασμό με το άρθρο 338, παράγραφος 1, του ΠΚ, το άρθρο 12, παράγραφος 1, του ΠΚ και το άρθρο 11, παράγραφος 2, του ΠΚ.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης υπό το φως του άρθρου 2 και του άρθρου 4, παράγραφοι 2 και 3 και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων εθνικής διατάξεως που προβλέπει την εκ του νόμου υποχρεωτική συνταξιοδότηση δικαστή ο οποίος έχει κηρυχθεί ακατάλληλος για στρατιωτική υπηρεσία αλλά ικανός για την άσκηση δικαιοδοτικών καθηκόντων.

ⁱ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Έχει το δίκαιο της Ένωσης –συμπεριλαμβανομένων του άρθρου 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και της αξίας του κράτους δικαίου που κατοχυρώνεται σε αυτό, καθώς και του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ερμηνευομένων σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων– την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση όπως:

α) το άρθρο 233 του *ustawa o obronie Ojczyzny* (νόμου για την υπεράσπιση της πατρίδας) της 11ης Μαρτίου 2022, όπως τροποποιήθηκε με τον *ustawa o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw* (νόμο για την τροποποίηση του νόμου περί αστικού κώδικα και ορισμένων άλλων νόμων) της 28ης Ιουλίου 2023 (Dz.U. του 2023, θέση 1615), δυνάμει του οποίου καταργήθηκε το δικαίωμα εθνικού στρατιωτικού δικαστή να διατηρεί τη θέση του δικαστή στο οικείο δικαστήριο μετά την παύση του από την επαγγελματική στρατιωτική υπηρεσία (μεταξύ άλλων, λόγω κηρύξεώς του ως μονίμως ακατάλληλου για επαγγελματική στρατιωτική υπηρεσία), συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματός του να μετέχει σε δικαστικούς σχηματισμούς του δικαστηρίου αυτού σε υποθέσεις των οποίων είχε επιληφθεί πριν από την έναρξη ισχύος των ως άνω διατάξεων·

β) το άρθρο 13 του *ustawa o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw* (νόμου για την τροποποίηση του νόμου περί αστικού κώδικα και ορισμένων άλλων νόμων) της 28ης Ιουλίου 2023 (Dz.U. του 2023, θέση 1615) δυνάμει του οποίου, κατά την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος των διατάξεων που μνημονεύονται στο α' σκέλος, εθνικός στρατιωτικός δικαστής ο οποίος παύεται από την επαγγελματική στρατιωτική υπηρεσία υπό τις περιστάσεις που περιγράφονται ανωτέρω τίθεται εκ του νόμου σε υποχρεωτική συνταξιοδότηση;

Ασκήει επιρροή στην απάντηση που θα δοθεί στο ως άνω ερώτημα το γεγονός ότι η μνημονευόμενη στο β' σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος διάταξη αφορά και πρόκειται να εφαρμοστεί αποκλειστικώς στην περίπτωση ενός δικαστή ο οποίος συγκροτεί το αιτούν δικαστήριο (ήτοι, πρόκειται για φωτογραφική διάταξη), ενώ, ταυτόχρονα, διατηρείται το αντίστοιχο δικαίωμα των εισαγγελέων, βάσει του οποίου αυτοί δύνανται να διατηρούν τη θέση του εισαγγελέα στρατιωτικών υποθέσεων παρά την παύση τους από την επαγγελματική στρατιωτική υπηρεσία;

- 2) Έχει το δίκαιο της Ένωσης –συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που μνημονεύονται στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα– την έννοια ότι η εκ του νόμου υποχρεωτική συνταξιοδότηση δικαστή εθνικού στρατιωτικού δικαστηρίου, υπό τις περιστάσεις που περιγράφονται στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, είναι ανίσχυρη, με αποτέλεσμα ο εν λόγω δικαστής να δύναται να εξακολουθεί να ασκεί δικαιοδοτικά καθήκοντα στο αιτούν

δικαστήριο, καθώς και ότι όλες οι κρατικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών, υποχρεούνται να του επιτρέπουν να εξακολουθήσει να ασκεί τα εν λόγω καθήκοντα υπό τους όρους που ίσχυαν πριν από τη θέση των συναφών διατάξεων σε εφαρμογή;

- 3) Έχει το δικαίωμα της Ένωσης – συμπεριλαμβανομένων, αφενός, του άρθρου 2 ΣΕΕ και της αξίας του κράτους δικαίου που κατοχυρώνεται σε αυτό, του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνεται σε αυτό, του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, καθώς και των αρχών της αποτελεσματικότητας και της υπεροχής και, αφετέρου, του άρθρου 2 ΣΕΕ και της αξίας της δημοκρατίας που κατοχυρώνεται σε αυτό, του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ και της αρχής της διακρίσεως των εξουσιών– την έννοια ότι η εξουσία του εθνικού δικαστηρίου να αναστείλει την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων που αποτελούν το αντικείμενο της προδικαστικής παραπομπής, συμπεριλαμβανομένων των πράξεων που έχουν τυπική ισχύ διατάξεων νόμου, απορρέει ευθέως από το δικαίωμα της Ένωσης;

Ασκή επιρροή στην απάντηση στο παρόν προδικαστικό ερώτημα το γεγονός ότι το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει τη δυνατότητα του αιτούντος δικαστηρίου να αναστείλει την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων καθώς και ότι, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, η απόφαση περί της εν λόγω αναστολής είναι αναγκαία προκειμένου το αιτούν δικαστήριο να εξετάσει τα ερμηνευτικά στοιχεία του δικαίου της Ένωσης τα οποία θα περιλαμβάνει η απάντηση που θα δοθεί στο παρόν προδικαστικό ερώτημα;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 2, άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3 και άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση·

Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρα 10 και 13 του *ustawa o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw* (νόμος για την τροποποίηση του νόμου περί αστικού κώδικα και ορισμένων άλλων νόμων) της 28ης Ιουλίου 2023 (Dz.U. του 2023, θέση 1615)·

- Κατά το άρθρο 10 «[σ]τον *ustawa o obronie Ojczyzny* (νόμο για την υπεράσπιση της πατρίδας) της 11ης Μαρτίου 2022 (Dz.U. του 2022, θέση 2305, και του 2023, θέσεις 347 και 641), το άρθρο 233 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο: “Σε περίπτωση παύσεως στρατιωτικού εισαγγελέα ο οποίος είναι επαγγελματίας στρατιωτικός από την επαγγελματική στρατιωτική υπηρεσία, το εν λόγω πρόσωπο διατηρεί τη θέση του εισαγγελέα στην οικεία

οργανωτική μονάδα της εισαγγελίας ανεξάρτητα από τον αριθμό των θέσεων εισαγγελέα στην εν λόγω μονάδα”».

- Κατά το άρθρο 13 «[ο] στρατιωτικός δικαστής ο οποίος παύεται από την επαγγελματική στρατιωτική υπηρεσία και διατηρεί τη θέση του δικαστή κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου, τίθεται σε υποχρεωτική συνταξιοδότηση από τη συγκεκριμένη ημερομηνία [...]». Κατά το άρθρο 14 του τροποποιητικού νόμου, ημερομηνία έναρξης της ισχύος αμφοτέρων των διατάξεων είναι η 15η Νοεμβρίου 2023.

Άρθρο 175, παράγραφος 1 και άρθρο 180 του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας:

Το άρθρο 233 του *ustawa o obronie Ojczyzny* (νόμου για την υπεράσπιση της πατρίδας) της 11ης Μαρτίου 2022, όπως ίσχυε έως τις 14 Νοεμβρίου 2023, κατά το οποίο, «[σ]ε περίπτωση παύσεως στρατιωτικού δικαστή ή στρατιωτικού εισαγγελέα, ο οποίος είναι επαγγελματίας στρατιωτικός από την επαγγελματική στρατιωτική υπηρεσία, το εν λόγω πρόσωπο διατηρεί τη θέση του δικαστή ή του εισαγγελέα στην οικεία οργανωτική μονάδα του δικαστηρίου ή της εισαγγελίας, ανεξάρτητα από τον αριθμό των προβλεπόμενων θέσεων στις μονάδες αυτές».

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία της υπό κρίση υποθέσεως είναι αντίστοιχα με εκείνα της υποθέσεως C-646/23.

Συνοπτική παράθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 2 Κατ’ ουσίαν, το σκεπτικό ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό με εκείνο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-646/23.
- 3 Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι αυτό αφορά τις συνέπειες της διαπιστώσεως του μη σύμφωνου χαρακτήρα των μνημονευόμενων διατάξεων του εθνικού δικαίου με το δίκαιο της Ένωσης. Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς τις συνέπειες που θα είχε μια μελλοντική απόφαση του Δικαστηρίου επί της αποτελεσματικότητας των εθνικών διατάξεων που προβλέπουν την εκ του νόμου υποχρεωτική συνταξιοδότηση του δικαστή που συγκροτεί το αιτούν δικαστήριο. Προκειμένου να εξακριβωθούν οι πρακτικές συνέπειες της διαπιστώσεως του μη σύμφωνου χαρακτήρα των εν λόγω διατάξεων με το δίκαιο της Ένωσης, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί κατά πόσον οι κρατικές αρχές στο σύνολό τους, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών, θα πρέπει, σε μια τέτοια περίπτωση, να επιτρέπουν στον εν λόγω δικαστή να εξακολουθήσει να ασκεί τα δικαιοδοτικά του καθήκοντα υπό τους όρους που ίσχυαν πριν από τη θέση των ως άνω διατάξεων σε εφαρμογή.

- 4 Όσον αφορά το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι το ερώτημα αυτό αφορά την αποτελεσματικότητα της αναστολής της εφαρμογής των εθνικών διατάξεων κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την απάντηση του Δικαστηρίου στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μέχρι την έκδοση της αποφάσεως κατόπιν της απαντήσεως αυτής. Το πολωνικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, δεν προβλέπει μηχανισμό αναστολής της εφαρμογής διατάξεων οποιασδήποτε τυπικής ισχύος, γεγονός το οποίο δεν δύναται να γίνει δεκτό ότι συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η δυνατότητα εφαρμογής της εν λόγω αναστολής, προκειμένου περί πράξεων που έχουν τυπική ισχύ διατάξεως νόμου, συνάδει, μεταξύ άλλων, με την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών, την αξία της δημοκρατίας η οποία μνημονεύεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, ή, τέλος, με το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ. Επομένως, η απάντηση στο εν λόγω προδικαστικό ερώτημα είναι αντικειμενικώς αναγκαία, διότι, σε αντίθετη περίπτωση, κατά το διάστημα που μεσολαβεί από τη λήψη της απαντήσεως του Δικαστηρίου μέχρι την έκδοση οποιασδήποτε αποφάσεως η οποία θα λαμβάνει υπόψη τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που εμπεριέχονται στην απάντηση αυτή, η προδικαστική παραπομπή κατ' ουσίαν θα στερείτο κάθε αποτελεσματικότητας, δεδομένου ότι ο δικαστής που συγκροτεί το αιτούν δικαστήριο θα είχε ήδη υπαχθεί σε καθεστώς υποχρεωτικής συνταξιοδοτήσεως.
- 5 Το σκεπτικό του αιτήματος περί υπαγωγής της υποθέσεως στην ταχεία διαδικασία είναι πανομοιότυπο με το σκεπτικό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-646/23.